

Perelaar (*Pyrus communis*)

Perelaars groeien van nature aan de rand van een bos, op een lichte en luchtige plaats. Ze hebben een koude rustperiode nodig om vruchten te dragen en zijn daarom geschikt voor ons klimaat. Een perelaar vraagt relatief weinig onderhoud en je kunt er minstens twintig jaar van blijven genieten.

Graag genoeg zon en weinig wind

Peren hebben meer zon nodig dan appels. Als ze te weinig zonlicht krijgen, kunnen ze niet volledig rijpen en worden ze hard en zuur. Plant de bomen ook het liefst goed beschermt voor wind. Dan gaat er minder warmte verloren die nodig is om de peren te laten rijpen. Als je perelaars wilt leiden, doe je dat dus het best tegen een naar het zuiden gerichte muur. Fruitbomen gedijen het best op een goed doorlatende bodem die genoeg voedingsstoffen en water vasthoudt. Van alle fruitsoorten doen peren het het best op een natte bodem.

Planteigenschappen

- **GROOTTE:** afhankelijk van de vorm van de boom (zie tabel). Perelaars hebben van nature de vorm van een kegel (hoger dan breed), maar je kunt ze ook bolvormig snoeien. Heb je weinig plaats? Kies dan voor een laagstam of ga voor leifruit als je het wat strakker wilt: dan leid je de fruitboom tot een soort muur van fruit.

	Leifruit/ fruitlaag	Laagstam	Halfstam	Hoogstam
Hoogte	2 à 3 m	2 à 3 m	3 à 6 m	8 à 12 m
Breedte = plantafstand	0,3 à 2 m	2 à 4 m	5 à 8 m	8 à 12 m

- **BLOEIPERIODE:** Perenbomen bloeien vanaf eind maart, wat vroeger dan appel, en zijn daarom wat gevoeliger voor nachtvorst dan appels.
- **BLOEIKLEUR:** wit
- **BESTUIVING:** Je hebt zelfbestuivers en kruisbestuivers.
 - Als je te weinig plaats hebt om verschillende fruitbomen te planten, kies dan voor zelfbestuivers. Daar heb je maar één exemplaar van nodig om vruchten te krijgen.
 - Kruisbestuivende soorten hebben minstens één ander ras nodig om in vrucht te komen. De rassen moeten een overlappende bloeitijd hebben om elkaar te bestuiven. Als je kruisbestuivende bomen plant, plant dan één goede bestuiver in het centrum: een bestuiver die veel stuifmeel produceert en een lange bloeitijd heeft zoals James Grieve.
- **OOGSTPERIODE:** van augustus tot in november (rasafhankelijk)
- **BEWAARTIJD:** Bewaartijd is rasafhankelijk. Sommige peren eet je zo snel mogelijk, andere laat je beter wat afrijpen. Peren hebben hetzelfde afrijpingsproces als appels, alleen gaat dat bij peren sneller. Je kunt ze tot vier maanden bewaren.
- **CULTIVARS:** Er zijn honderden perenrassen. Hou bij je keuze rekening met beschikbare plaats, bestuiving, ziekteresistentie, smaak en gebruik van de vrucht. In de tabel vind je enkele rassen met hun eigenschappen. De lijst is zeker niet volledig. Vraag raad aan een fruitspecialist of fruitboomkweker.

Wat heb je nodig?

- **PLANTGOED:** Koop gezond plantgoed met de juiste onderstam. Vraag raad bij de boomkweker (zie lijst).
- Eventueel wat compost of potgrond als de grond verbeterd moet worden.
- Mulch om de bodem te bedekken. Gebruik het liefst mulchmateriaal uit een gelijkaardig milieu als het bos: houthaksel of gevallen blad.

Wanneer en hoe plant je je bomen?

- Plant je bomen van november (na het vallen van de bladeren) tot eind maart (voor de bloei), als ze in rust zijn.
- Kies een rustige, bewolkte dag. Vermijd vorst en plant nooit na dagen onophoudelijke regen.
- Zet de bomen eerst uit op de juiste locatie. Plant ze op genoeg afstand van elkaar (zie planteigenschappen) en verder dan 2 meter van de erf grens.
- Maak dan een plantgat van ongeveer 50 x 50 x 50 cm.
- Plaats een steunpaal in het plantgat en daarna de fruitboom. Zet de steunpaal ongeveer 10 cm van de boom aan de kant van de overheersende windrichting (meestal ZW). Voor hoog- en halfstammen verwijder je de palen na 3-4 jaar. Laagstammen hebben hun hele leven lang steun nodig. Daar haal je de steunpaal dus nooit weg.
- Verbeter de grond als dat nodig is met wat compost of teeltaarde.
- Vul het plantgat met aarde. Zorg dat de entknobbel (de plaats waar de boom op de wortels geënt is) boven de grond zit.
- Trap na het opvullen de aarde heel lichtjes aan met je voet.
- Geef daarna genoeg water.
- Geef nog wat compost bovenop en dek de naakte grond af met mulchmateriaal (houtsnippen of bladeren).

In het filmpje zie je hoe je in 5 stappen je fruitboom de beste start geeft: www.velt.nu/nieuws/hoe-plant-je-een-fruitboom

Hoe geef je je bomen de beste start?

- De eerste jaren zijn de meest cruciale en bepalen de overlevingskansen en de productiviteit van je boom. In die eerste jaren is deze zorg cruciaal:
- **WATER GEVEN:** De eerste jaren investeert de boom in de groei van zijn wortels. Help de boom door hem in droge periodes in de zomer water te geven. Geef per beurt minstens 20 liter per boom. Het is beter dat je één keer per week veel water geeft dan elke dag een beetje. Dan maakt je fruitboom diepere wortels. Volwassen bomen (3 à 5 jaar) hebben een uitgebreid wortelstelsel dat zelfs in drogere periodes genoeg water uit de bodem haalt.
 - **BEMESTEN:** De bodem onder een fruitboom hou je vochtig en vruchtbaar door in het voorjaar een laag organisch materiaal rond de boom te leggen. Maar let op met te veel voedingsstoffen, want een bodem met te veel voedingsstoffen is ook niet gezond.
 - **VRUCHTEN WEGHALEN:** De eerste jaren investeert de boom vooral in zijn groei. Hij kan al wel wat vruchtjes krijgen. Maar die eerste vruchtjes haal je beter weg. Dan verliest je boom minder energie om te groeien. Het zal zich later lonen.

- **BESCHERMEN:** De boompjes zijn nog heel tener en fragiel. De boompaal beschermt ze tegen storm. Maar ook honden en andere dieren bedreigen de bomen. Als je bomen in een park of open veld plant, zet je er dus beter een omheining rond. Verder is het belangrijk om de boom kenbaar te maken met een bordje om eventueel vandalisme te beperken.
- **VORMSNOEIEN:** De eerste jaren bepaal je de vorm van de boom. Die snoei heet vormsnoei. Een goede vormsnoei zorgt voor een stevig geraamte van de boomkruin dat veel vruchten kan dragen.

Hoe en wanneer moet je snoeien?

Snoeien is de meest arbeidsintensieve maar ook de belangrijkste taak om fruitbomen te verzorgen. Het is cruciaal voor de gezondheid van de boom, voor een goede vruchtkwaliteit en om de boomvorm te manipuleren. De snoei-intensiteit en het werk hangt af van de boomvorm die je kiest:

Boomvorm	Leifruit	Laagstam	Halfstam	Hoogstam
Snoei-intensiteit	2 à 3 x per jaar	1 à 2 x per jaar	1 à 2 x per jaar in de eerste 5 jaar, daarna minder	1 à 2 x per jaar in de eerste 5 jaar, daarna minder
Werk per snoeibeurt	0,5 u per boom	0,5 u per boom	2 u per boom	2 u per boom

Snoei in de winter of in de zomer. Afhankelijk van het snoeitijdspit stimuleer je de groei (winter) of de productie van de boom (zomer). Jonge bomen die nog moeten groeien, snoei je daarom het best in de winter. Volwassen bomen kun je ook in de zomer snoeien. Meer over fruitbomen snoeien:

www.velt.be/verger-partage/doe-mee/hoe-verzorg-je-een-fruitboom

Welke zorg hebben je bomen nog meer nodig?

- **MULCHEN:** Zorg dat de grond altijd goed bedekt is. Zo vermijd je competitie met gras en voed je de bodem. Gebruik houtsnippers of bladeren.
- **VRUCHT DUNNEN:** Als een tak te veel vruchten draagt, gaat de vruchtkwaliteit achteruit. Daarom worden vruchten soms gedund. De regel is om 7-8 vruchten te laten staan per meter tak. Wacht met dunnen tot na de junirui (half juni). Dan werpt de boom al zelf een deel van de vruchten af.
- **MONITOREN OP ZIEKTES:** Controleer regelmatig de gezondheidstoestand van de vruchten en haal zieke of aangetaste vruchten stelselmatig weg. Als een ziekte de kop opsteekt, is het belangrijk om de verspreiding ervan op een ecologische manier in te perken. Vraag raad aan een fruitspecialist bij Velt.

Hoe en wanneer kun je oogsten?

- Laagstammen kun je vanaf het tweede jaar oogsten. Half- en hoogstammen komen pas na 5 à 10 jaar in productie.
- De oogstperiode van perelaars is rasafhankelijk: ergens tussen augustus en november. Pluk op het juiste moment voor optimale smaak en bewaring. Een peer is plukrijp als je ze gemakkelijk van de boom krijgt door de peer licht op te tillen en eventueel wat te kantelen. Zodra het steeltje knakt, kun je plukken.
- Fruit in half- en hoogstambomen is moeilijker te oogsten zonder plukstokken of ladders.

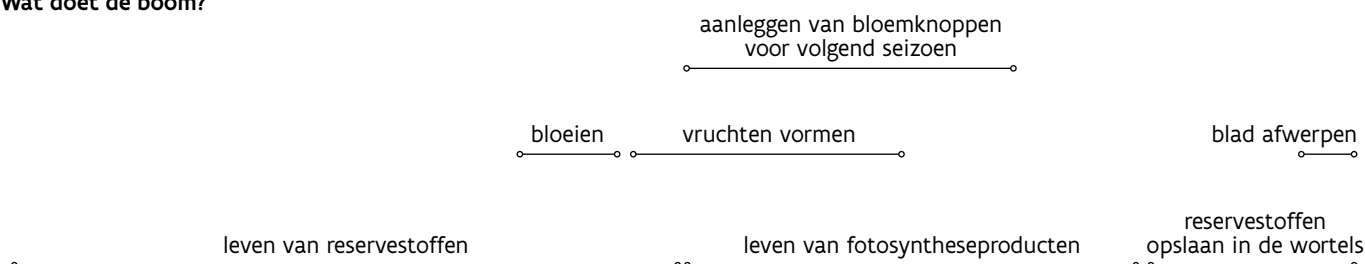

Appel en peer gedurende het jaar

Wat kan ik doen?

Wat doet de boom?

Perelaars in de stad

– Klimaat

Bomen hebben een grote klimaatwaarde. Niet alleen vangen ze CO₂ en fijnstof op, ze houden ook water vast en zorgen voor verkoeling in de zomer. Half- en hoogstambomen hebben een hogere boomkruin waardoor ze meer licht opvangen, meer schaduw en verkoeling bieden, en waardoor je eronder kunt lopen. Bovendien zijn ze door hun uitgebreide wortelstelsel beter bestand tegen droogte.

– Biodiversiteit

Voorjaarsbloesems trekken bijen en andere nuttige insecten aan. In hoogstambomen kunnen vogels nesten en vinden ze meer voedsel. Oude holle bomen zijn het meest waardevol voor de biodiversiteit.

– Beleving en spel

Fruitbomen hebben ook veel voordelen voor de mens. Ze leveren gezonde voeding en brengen mensen samen. Als je het fruit niet oogst, valt het op de grond en kan het ongedierte of wespen aantrekken. Hou daarom goed voor ogen wie de eindgebruiker is als je fruitbomen plant. Fruitbomen met een stevig geraamte en buigbare takken zijn ook leuk voor kinderen om in te spelen.

Bronnen en meer informatie

- Verger Partagé: www.velt.nu/verger-partage/doe-mee/hoe-verzorg-je-een-fruitboom
- 'Appel, peer en meer: het nieuwe fruitboek van Velt': <https://winkel.velt.nu/>

Peer © Velt vzw

Peer © Velt vzw

Bijlage: Perenrassen en hun eigenschappen

Ras	Informatie over bloei en bestuiving		Informatie over boom			Informatie over oogst en vrucht				Herkomst
	Bloeiperiode	Wordt bestoven door	Boomvormen	Groeierkfte	Weerstand ziektes	Oogsttijd	Bewaartijd (maanden)	Gebruik	Smaak	
ZELFBESTUIVENDE RASSEN										
Bonne Louise d'Avranches	2	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Conference, Doyenné du Comice, Légitont, Triomphe de Vienne	HS-Halfs-LS-Lei	Matig	Matig	sept.	1	Hand. keuken	Zoetzuur	Frankrijk
Clapp's Favourite	4	Beurré Hardy, Conference, Doyenné du Comice, Jeanne d'Arc, Légitont, Triomphe de Vienne	HS-Halfs-LS	Sterk	Matig	aug.	1	Hand. keuken, sap	Zoetzuur, sappig	Verenigd Koninkrijk
Conference	3	Bonne Louise d'Avranches, Bronzée d'Enghien, Clapp's Favourite, Doyenné du Comice, Jeanne d'Arc, Triomphe de Vienne	HS-Halfs-LS-Lei	Matig	Matig	sept.	2	Hand. keuken	Zoet, sappig	Verenigd Koninkrijk
Jefkespeer	3	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Doyenné du Comice	HS-Halfs	Sterk	Ja	sept.	2	Hand	Sappig, zoet	Pajottenland, België
Triomphe de Vienne	3	Bonne Louise d'Avranches, Bronzée d'Enghien, Clapp's Favourite, Conference, Jeanne d'Arc	HS-Halfs-LS-Lei	Matig	Ja	sept.	1	Hand	Sappig, zoet	Frankrijk
KRUISBESTUIVENDE RASSEN										
Bronzée d'Enghien	3	Bronzée d'Enghien, Bruine kriekpeer, Conference, Jeanne d'Arc, Légitont, Olivier de Serres, Triomphe de Vienne	HS-Halfs-LS	Matig	Ja	okt.	4	Hand. keuken	Zoetzuur, sappig	Frankrijk
Doyenné du Comice	4	Beurré Hardy, Clapp's Favourite, Conference, Légitont, Triomphe de Vienne	HS-Halfs-LS-Lei	Sterk	Matig	sept.	3	Hand. Keuken	Zoet	Frankrijk
Jeanne d'Arc	3	Bronzée d'Enghien, Bruine kriekpeer, Conference, Doyenné du Comice, Légitont, Olivier de Serres, Triomphe de Vienne	Halfs-LS-Lei	Matig	Ja	okt.	3	Hand. Keuken	Sappig, zoet	Frankrijk